

Пінчук О.П, к.пед.н., с.н.с., завідувач відділу
дослідження і проектування навчального
середовища Інституту інформаційних
технологій і засобів навчання НАПН України

ПРОЕКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СЕРЕДОВИЩІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Питання проектування і використання педагогічних технологій активно досліджуються у працях вітчизняних та зарубіжних науковців (В.В. Афанасьєва, В.Ю. Бикова, А.Ф. Манако, О.В. Глузмана, І.А. Зязюна, А.Н. Микитюк, Т.С. Назарової, О.С. Падалки, О.М. Пехоти, Г.К. Селевко, І.Г. Щедрика та ін.). Співробітниками нашого інституту запропонована низка сучасних педагогічних технологій, які доцільно використовувати під час навчально-виховного процесу за дистанційною формою [1, 2, 6, 7]: особистісно-орієнтовані технології, проектні технології, тренінгові технології, технології проблемного навчання, освітні студії тощо. Проведений аналіз державних програм і проектів останніх років свідчить про те, що створення нових та вдосконалення існуючих педагогічних технологій є пріоритетним напрямом педагогічних досліджень, а їх застосування у навчально-виховній взаємодії відкриває широкі можливості щодо добору і варіювання форм, методів і способів опанування навчальною інформацією.

Процес розробки певної педагогічної технології можна з упевненістю назвати процесом педагогічного проектування. Педагогічне проектування виступає певним діяльнісним механізмом розробки нових технологій у педагогічній теорії та практиці. Ця багаторівнева діяльність містить три основних послідовних *кроки (етапи)*. Педагогічне моделювання – створення, як правило, вербальної моделі, цільового ідеалу майбутньої діяльності учителя і учня та прогнозування результату такої діяльності (формування та розвиток нових якостей учнів). Педагогічне проектування – вдосконалення моделі як відповідь на питання: «Чи прийнятна вона для використання?», створення проекту як механізму перетворення навчально-виховного процесу, створення нового середовища навчання. Педагогічне конструювання – деталізація проекту, наближення до реальних умов педагогічної діяльності. Найбільш застосовними *формами* педагогічного проектування є концепція [3] і план [5]. Основним *принципом* педагогічного проектування є принцип людиноцентризму, орієнтування на реальні потреби, інтереси та можливості учнів та відповідну підпорядкованість педагогічних систем. Не менш важливим є принцип саморозвитку створюваних технологій, систем, процесів, проектування їх гнучкими, динамічними.

Основне завдання нашого дослідження: описати методика проектування педагогічних технологій у середовищі дистанційного навчання.

Педагогічна технологія є частиною поняття дидактики та полягає, перш за все, у конкретному науково обґрунтованому, спеціально організованому навчанні, яке спрямоване на досягнення конкретної мети навчання, виховання та розвитку учня. Отже, у нашому дослідженні повинна бути описана конкретна діяльність педагога і учня у середовищі дистанційного навчання як з використанням Інтернет орієнтованих засобів навчання [4], так і без їх допомоги.

На етапі педагогічного моделювання педагогічних технологій у середовищі дистанційного навчання враховуємо системність категорії «технологія навчання», а саме:

- обираємо пріоритетні цілі, на які орієнтований учитель (які якості будуть сформовані в учня у процесі вивчення проекрованої дисципліни/предмета);
- відбираємо зміст навчання, який передбачено навчальним планом / навчальною програмою (формуємо структуру навчальної інформації; варіативний комплекс задач, вправ, завдань, за допомогою яких буде відбуватися розвиток навчальних умінь та навичок, накопичення досвіду);
- обираємо засоби педагогічної взаємодії (технічні засоби викладання та засоби мотивації до пізнавальної діяльності);
- організація навчального процесу (визначається співвідношення за обсягом та рівнем складності між заняттями, які спрямовані на оволодіння знаннями, та на володіння уміннями; між очними зустрічами, самостійною роботою та роботі з учителем в мережі, визначається частота та форми контролю);
- призначення учень-учитель (індивідуальне чи групове навчання);
- формулювання результатів діяльності (рівні компетентності, рівні навчальних досягнень, визначення критеріїв оцінювання).

Педагогічні технології у середовищі дистанційного навчання створюються не як данина моді, а як результат багаторічної праці педагогів-новаторів, у зв'язку з розробкою наукових досліджень, які пояснюються розвитком обчислювальної техніки, програмного навчання, ІКТ, засобів комунікації та обробки інформації різних типів модальності тощо. У формування інноваційних педагогічних технологій існує певна послідовність: визначення нових можливостей за допомогою фундаментальних досліджень; визначення ефективності за допомогою прикладних досліджень; аналіз потреб і попиту серед викладачів і учнів; розробка відповідної документації, програмних і методичних засобів; навчання викладачів, підвищення

їхньої кваліфікації; тиражування та розповсюдження електронних засобів навчального призначення.

Список використаних джерел

1. Барладим В.М. Педагогічні технології: аналіз та перспективи їх використання / Барладим В.М. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 5 (37). – С.116-126.
2. Богачков Ю.М. Дистанційні освітні студії. функції та можливості / Ю.М. Богачков, О.П. Пінчук, В.О. Царенко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр. – Випуск 31. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2012. – С. 290-294
3. Богачков Ю. М. Ключові питання створення Концепції мережі ресурсних центрів дистанційної освіти загальноосвітніх навчальних закладів / Ю. М. Богачков, О. П. Пінчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – № 3 (35). – С. 83-98. – Режим доступу : <http://journal.iitta.gov.ua>.
4. Жук Ю.О. Інтернет орієнтовані педагогічні технології: проблема інтерпретації поняття / Ю.О. Жук, О.М. Соколюк // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №4 (30). – Режим доступу до журналу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>.
5. Коневщинська О.Е. Організаційні заходи створення ресурсного центру дистанційної освіти для загальноосвітніх навчальних закладів / Коневщинська О.Е. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2013. – № 8 (112). – С.31-33. – 0,4 д.а.
6. Організація середовища дистанційного навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах : посібник / [Богачков Ю.М., Биков В.Ю, Пінчук О.П., Манако А.Ф. та ін.] ; під наук. ред. Ю.М. Богачкова. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с.
7. Пінчук О. П. Індивідуалізація навчального середовища учня засобами Інтернет / Пінчук О. П., Соколюк О.М. // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного ун-ту. Серія педагогічна / [редкол.: П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – Вип. 19. – С. 35–37.